

אמרו אלא שיזכר הצורך ולא שיזכר רבי' וכמו שמצינו שר"א שחרר את עבדו משום לירוף עשרה משום מלוא דרביס ולא פליג בזה אצ"י דודאי בשביל שיזכר רביס אומרים להרס חטא אלא דאצ"י ס"ל דלעולם אין מצטלין איהו העשה דלכ"ת הלא משום מלוא אחרת כגון הלא דר"ה או כח"ע משום דלא למהו ברה"ה אצל משום מילתא דאיסורא הב"ד גופא אין מצטלין איהו העשה ולזה פריך ומשום מילתא דאיסורא לא וכו' הרי לגבי מילתא דאיסורא נמי חלקו הב"ד ולא חשו על איסור עשה אלא על מילתא דאיסורא חשבו כמו מלוא דרביס זה הנראה לי:

באופן שלישו נראה דטעמא דרשב"א דד חירות מונע העשה דלכ"ת איצ"י דמשעבדא לי' כיון דאין בו קנין הגוף אלא שעבוד למעשה ידיו כמ"ש לישל כמו צוהרל וכו' אין שפתי לעבוד עבודת עבד אפי' ביום רבו דבישראל אסור לעבוד בו עבודה עבד וכו' תו ליכא עשה דלכ"ת אצל בני שמינו יוסב כשורה דאפי' בישראל גמור שפתי לעבוד בו עבודת עבד כדאיתא בפי' איהו נכף דף ע"ג וברמב"ם ה"ע וכו' הלא עשה בישא דעבדה זה איסורא נד חירות שלה אינו מונע העשה דד עבודת ורשאי לעבוד בה עבודת עבד:

ומעתה עיררד לא ארחיבו יותר וכו' בזה שלום מנאי דש"ת:

הקי' אר"י לייב הבהן מ"ק ומ"ב ק"ק מצריב ב"מ ס' קצות החושן:

אמר המהבר הקוש' היו על הרשב"א הקשיתי בינו עלונוי פה אל פה לאמ"י הגאון הגדול מהר"ם ברבי נ"ע, ואחר איזה ענינים אשר הייתי בשות' ע"ד הקי' שהיה עם הגאון בעל קצות החושן יאל לאור ח"ש מס' מהר"ם ברבי שם בנס' גיטין כתובה הקי' הוא בשם אחד מהתלמידים, ואנכי, אנכי הוא התלמוד שהחל אותה, אכן, כעת ראינו כי אינו מן האורך להביא תעלה וארובה לרשב"א מדרך רחוקה, כי אם יש מזור לתרץ קו' אז על דרך היותר קרוב להאמת:

דהנה ראינו בס' טורי אבן בחגיגה דף כ' וז"ל ודקא קסה לי אידן כופין הרב לשחררו ולעבור אעשה בקום ועשה הא ח"ע וכו' וכו' יכול לישא ממזרת שאינו אלא מדרבין לק"מ משה' כופין ולת' ב' משום עשה דלכ"ת משום דודאי אין עיקר האיסור במשחרר עבדו מלך השחרור עבדו הלא מלך אחד מהתלמידים, רשות אדון מעליו וכו' להשתעבד בו עוד מעתה והתורה אמרה לעולם ב"ת וחי בלא שחרור ה' איזה עינין שפקע רשות רבו מעליו ושאינו יכול להשתעבד בו רבו ליכא איסור א"י משחרר לגמרי כיון דכלא"ה א"י להשתעבד בו וכו' קי"ל ר"פ יצונות דב"ד מתייב לבטל ד"ת בשול"ה לגמרי מילתא אצל לא בקום ועשה וכו' ב"ד הפקיעו רשות רבו ממי שח"ע עשות שבת דלון לך מגדר מילתא יותר מזה ויבין דכבר פקע עבודת רבו ממנו ע"י תקנת חכמים בשול"ה תו ליכא איסור ע"י קום ועשה על שחרור שכותב הרב ונוהמו לו דכבר פקע עבודת רבו ממנו ע"י תקנת חכמים משא"כ בשאר משחרר דע"י שחרורו פקע הוא ממנו רשות רבו ולא קודם מש"ה עובר בעשה עכ"ל:

וין משם נובתת התו' בגיטין דף ל"ה ב"ה כל המשחרר בהירושא שם דב"ד דביריהם מחוסריה הגנה ע"ש וצ"ה ר' צן לב ודוק בלשונם:

ולפי"ן דברי הרשב"א קלויין הם לעינים בטעמים דמשה' שח"ע וכו' ל' ב' משום עשה דלכ"ת והיינו ככברת הט"ח כמובן:

(ועי"פ) זה יש לישב מה שהקשה הגאון בעל ק"ה לעיל בתשובה בלואן השני על מה שהקשה הרשב"א בחידושו לגיטין שם בפי' דח"ע וכו' ה"ה לידיו' ליכא עשה וכו' לבלארה על הרשב"א וכיון שכן י"ל דהא אמרינן דטעמא דרשב"א הוא דליכא גבי' עשה משום דחכמים הפקיעו העבודה ממנו משום שבת וזו בענינו מתרץ שם הרשב"א עי"ה צדכריו):

אך אצ"י ה' סבר דרק משום מלות שבת הוי מגדר מילתא להפקיעו רשות רבו מעליו וכבר דאיסורא לא אליס כ"כ מש"ה ה' ירא לנכף לאדון ביהאי מילתא בישא ומשום העשה וכו' מילתא דאיסורא ליכא מגדר מילתא ורבינא ס"ל דל"ל יותר דמגדר מילתא כי הא להלכות רבים מעבירה וכבראש חכמת עשין הרשב"ה בשבת ב"מ וז"ל והאי אמתא הוי לאפרושי מאיסורא ור"ל דזו הוי ג"כ מגדר מילתא ואליס להפקיעו בשביל כך רשות רבו

ס"ל ל' ויחנן פ' האומר צירושלמי ללא מצינו עבד משוחרר וחוזר ומשתעבד ומשום קדושת הגוף לא פקעה בכדי ור"י לטעמיה וכו' ללעולם הוא ח"ע וכו' ומש"ה נמי ס"ל לבוגי' דין דף מ"ב גבי נגחוי יום של רבו כו' דבאיסורא ל"ק וכו' ע"כ אינו עובד ביום של רבו אלא בתורת שטעבד אומ"ש ועיין בר"ן בגדר"י כ"ט ע"כ דאצ"י דכ"ל קדושת הגוף פקעה בכדי אפשר דכ"ל נמי באומר היום את אשתי ולמחר אי את אשתי דפקא בלא גט ע"ש:

ובזה יש לישב הקי' על הרשב"א והוא דלדין קי"ל דאפי' ביום רבו אסור לישא בת חורין ומשום דלעולם הוא ח"ע וכו' ומתערב חירות עבודתו לית ב' משום לעולם ב"ת דהא אפי' ביום רבו עובד בחצי ב"ת אצל לאצ"י דכ"ל דקדושת הגוף פקעה בכדי א"כ יכולין אבו לומר ביריה וכסברת הירושלמי דביום רבו אין חששין לקדושתו וזוים עלמו חששין לקדושתו ומשום ביריה ה"ל ביום עלמו ב"ת גמור וזוים רבו עבד גמור וקדושת הגוף פקעה ביום רבו דכל שאינו יכולין לומר ביריה אמרינן כמ"ש בר"ן ר"פ השותפין בטעמא דרשב"א ז"ל שכל שאינו יכולין לומר שט' לכל א' קנין הגוף אינו ראוי לומר שהי' קנין שעבוד ע"ש וכיון דלאצ"י אינו מתערב חירות עבודתו א"כ ביום רבו עובד בעבד גמור וצ"ל לקיים לעולם ב"ת בלד עבודתו שלו מש"ה פריך שפיר ואצ"י באיסורא נוי לא מודה:

עוד נראה בלואן אחר והוא דקשה על הרשב"א בחידושו לגיטין דמס' הקשה בזה דאמרו משום לירף עשרה עומת להשתחרר והקשה וכו' משום זה יעקרו לעשה דלעולם ב"ת ותו' משום מלוא דרביס התירו וכו' הקשה וכו' והא דתקן מו שח"ע וכו' דכופין את רבו יע"ש ע"ה דהא ננו מהתלמודים, משום דלא לתבו ברה"ה עכ"ל הרשב"א בגיטין ומאי קשה מחזיו עבד כיון דהוא עלמו כחב דכח"ע וכו' לית ב' משום לעולם ב"ת:

ולכן נלע"ד דודאי גם ח"ע וכו' עיין ב' לעולם ב"ת כיון דהוא עובד בחצי עבדו לעולם ואע"פ שמעורב בו דד חירות לית לו בה וכמו בחזר שזין בו דין חלוקה דשותפין שתעבדו זה לזה או משום בריר' וכו' קנין הגוף למלכתו וכמבואר בר"ן בפי' השותפין שגדרו בלואן ומה שטעבד את עלמו ביום של עלמו כבר נתן דמיו חלף עבודתו במה שעובד ביום רבו בלד חירות ומה לי שעברו לעבד או שעברו לאחרי' לעבוד בו אלא דרשב"א אומר אחרת אלו הוא דגוטינן שם הקשה בחידושו על הב"ד אמאי הפקיעו איסור עשה לעולם ב"ת משום לירף עשרה או משום לא לתבו ברה"ה ותו' דהלא מלוא דרבי' טפי מעלולם ב"ת ולכן ראו הב"ד להפקיעו עשה דלעולם ב"ת משום מלוא דרביס או משום דלא לתבו ברה"ה ורבי' שבת באופן אחר והוא נהי דהוי מלוא רבה ורשאי הב"ד לעשות כן אצל אידן כופין את הרב לעשות כן ה' אין אומרים להרס חטא וכו' וכו' הרב עובר בעשה ולזה כ' הרשב"א לית ב' משום לעולם ב"ת משום דהא דשותפין ובהר שזין בה דין חלוקה עזה משתמש זמנא ויחנן כן זה והיינו חלוקתם בזוים וזה לירף בית דין בכל חלוקה שאינה בבית דין אינה חלוקה וכמבואר בש"ע כו' קנ"ו וכו' ושזין שזין דין וזין לעשות חלוקה ממילא לית ב' עשה והיינו הלשון ב' אלל האדון דהאדון א"י לעבוד בו משום דד חירות שבו עד שיעשו ב"ד חלוקה וכל זמן שלא חלקו לו הב"ד ליימס א"י לעבוד בו וכו' בלואן אינו עושה איסור כיון דלאו בדודי' תלי' מילתא דעביד לן נחלק ליימס ואע"פ דמילתא דא"י שומא א"כ ב"ד היינו אם פליג לנפשי' והפריד את שלו ויחמט שאינו שותף עמו וכמ"ש בסמ"ע סו' ה"כ סו' שואמר בפי' שאינו שותף אצל בלואן גוף העבד הוא בשותפת לעולם אלא להפריד את שלו אצל הגוס בגיטין קוטייהו על הב"ד מה ראו על ככה להפקיעו איסור עשה דלכ"ת משום מלוא או איסור אחר אדרבה מהראוי לקיים העשה יותר ויעיין במ"ל פו' מה"ע ע"כ שיוכל לקיים לעב"ה ע"כ הרי דהא מלוא גדולה לפיכך אדרבה לא ה' להס לחלק את העבד בכדי לעבוד בו וע"פ תו' דלמינן עשרה היא מלוא יותר גדולה וכדומה וכיון דהא דמגר צריכא כופין את רבה להשחרר משום מילתא דאיסורא ע"כ ל"ל מילתא דרביס עבדו זה איסורא הוי ל' כמלוא דרביס וכמ"ש הראשונים ולא שייך בזה חטא בשביל שיזכר הצורך ללא